

Agressieprotocol leden gemeenteraad Hoorn

1. Inleiding

Voor politieke ambtsdragers is het van belang dat zij midden in de samenleving staan, gemakkelijk benaderbaar, het politieke debat vrij moeten kunnen voeren, vrij zijn van dwang en zij moeten besluiten zonder druk kunnen nemen.

Het is mogelijk dat raadsleden worden geconfronteerd met agressie en geweld van ontevreden inwoners. Agressie en geweld kunnen verschillende vormen aannemen en kan behalve raadsleden ook gezins- of familieleden raken.

Geen enkele vorm van agressie en geweld is acceptabel. Een speciaal protocol voor raadsleden is nodig omdat uitingen van agressie niet alleen een aanval op die persoon is, maar ook op het democratisch bestel als geheel. Als een raadslid in de uitoefening van zijn/haar publieke taken wordt belemmerd door incidenten van agressie/geweld, komt het democratisch proces in gevaar. Dan moet er ingegrepen worden en het raadslid moet er op kunnen rekenen dat hij/zij er niet alleen voor staat.

Politieke gezagsdragers vervullen hun publieke taken per definitie in de openbaarheid; de manier waarop zij omgaan met agressie heeft zodoende altijd een voorbeeldfunctie.

De gemeente Hoorn heeft de verantwoordelijkheid voor het garanderen van de veiligheid van raadsleden.

Doel en strekking protocol Agressie

- * Duidelijk maken dat geweld tegen politieke ambtsdragers niet geaccepteerd wordt.
- * Het voorkomen van geweld door preventieve maatregelen.
- * De te nemen maatregelen bij agressie.
- * In het geval van geweld zo goed mogelijk ondersteunen en de opgelopen schade verhalen.

Dit protocol is ook van toepassing op commissieleden.

2. De norm

Een gezamenlijk norm van onaanvaardbaar gedrag en de reactie daarop is noodzakelijk. Eenduidigheid in de aanpak van agressie geeft een duidelijk signaal en zal uiteindelijk een preventief effect hebben. Een gezamenlijke norm is een voorwaarde voor het effectief aanpakken van agressie en geweld. Met een norm wordt helder wat grensoverschrijdend gedrag is, wat gemeld, geregistreerd en wat afgehandeld moet worden met gerichte maatregelen. Uitgangspunt is dat agressie tegen raadsleden onacceptabel is en niet wordt getolereerd. Uitgangspunten voor vrij functioneren zijn:

- * u voelt de vrijheid om uw mening te verkondigen;
- * derden geven u de ruimte om uw taak uit te voeren;
- * derden verstoren de orde bij uw optreden niet;
- * de eigen veiligheid en die van collega's staat altijd voorop;
- * agressie, geweld, bedreiging en intimidatie worden niet getolereerd.

Op het moment dat een raadslid zich door het gedrag van derden belemmerd voelt in zijn/haar functioneren als politiek ambtsdrager, is de norm overschreden en treedt het protocol in werking.

Grensoverschrijdend gedrag tegen een raadslid wordt niet getolereerd, dat is de norm, het vertrekpunt. De reactie hierop moet uniform zijn, een individuele afweging om te handelen kan krachtig en duidelijk optreden belemmeren. Dit kan effect hebben op het functioneren van de lokale democratie. Meldingen en aangiften worden niet gecommuniceerd.

3. Vormen van agressie en geweld

Vanuit de landelijke overheid is in 2006 het 'Actieprogramma agressie en geweld tegen werknemers (en ambtsdragers) met publieke taken' gestart. Daarin wordt de volgende definitie van agressie en geweld gehanteerd: *"Het welbewust verbaal uiten, gebruiken van fysieke kracht of macht, dan wel het dreigen daarmee, gericht tegen een werknemer of ambtsdrager, onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met het verrichten van de publieke taak, hetgeen resulteert of waarschijnlijk zal resulteren in een gevoel van bedreiging, materiële schade, letsel of psychische schade."*

Grensoverschrijdend gedrag is: aanhoudend emotioneel gedrag, aanhoudende boosheid of het aanhoudend uiten van beledigingen en gedrag dat – nadat de burger erop is aangesproken – niet veranderd.. Het gedrag is gericht op:

- het teweegbrengen van onlustgevoelens, bijvoorbeeld door belediging, bedreigingen, intimidaties;
- het op verstoren van de orde of op ontoelaatbare wijze beïnvloeden van de taakuitoefening;
- het veroorzaken van pijn, letsel of schade.

Er zijn verschillende vormen van agressie en geweld:

- * schriftelijke agressie;
- * verbale agressie;
- * dreiging met geweld/intimidatie;
- * fysieke agressie;
- * agressie via social media/internet.

4. Preventieve maatregelen

Afspraken met de organisatie

De griffie maakt op basis van de bestaande kaders afspraken over de situatie waarin zich agressie en geweld voordoen. Wat moet er gebeuren bij incidenten in het stadhuis?

Raadsvergaderingen

Indien van toepassing wordt er een risico-inschatting gemaakt van een mogelijke situatie.

Hierover overleg plaats met de organisatie/burgemeester. Wat wordt geregeld op het moment dat er een situatie ontstaat die als risicovol wordt ingeschat? Het gaat hier dan over inzet van beveiliging en politie.

Eigen rol raadslid

Het is belangrijk om agressie te voorkomen en zeker niet uit te lokken. Raadsleden moeten wel enige robuustheid hebben, maar de norm mag niet overschreden worden. Hier komt de eigen rol aan de orde in de preventieve sfeer. Het gaat dan bijvoorbeeld ook om het gebruik van social media. Via een training kunnen raadsleden situatie herkennen en 'weerbaar' worden gemaakt voor dergelijke situatie. Hierbij kan worden aangesloten bij de training die het college al heeft gehad.

5. Wat te doen bij agressie en geweld?

0900-8844 en 1-1-2

In de ergste situatie, bij strafbare feiten van (bedreiging met) geweld tegen personen, vernieling gerelateerd aan agressief gedrag of mishandeling altijd contact opnemen met politie. In noodgevallen bel 112, in niet-spoedeisende gevallen 0900-8844.

Burgemeester

Een raadslid kan bij geweld, bedreiging of intimidatie altijd contact opnemen met de burgemeester. De burgemeester kan in overleg met de betrokkene en indien nodig de politie maatregelen treffen.

De griffier

De griffier is voor raadsleden altijd beschikbaar als klankbord en voor advies. Meld alle gevallen van agressie en geweld bij de griffier. Het is belangrijk dat de griffier het incident registreert en overzicht heeft.

Melden en aangifte

Melden

Het is belangrijk dat elke vorm van agressie en geweld gemeld wordt. Raadsleden melden dit bij de griffier. Raadsleden kunnen dan hun verhaal kwijt en krijgen de zekerheid dat er vervolg wordt gegeven aan de melding. De griffier bespreekt de situatie met de burgemeester. Het raadslid kan zelf ook contact zoeken met de burgemeester. In overleg met het raadslid wordt besproken wat het vervolg van de melding is, bijvoorbeeld melding/aangifte bij de politie van het voorval. Hierbij is de norm leidend, wordt deze overschreden dan wordt er melding/aangifte gedaan bij de politie. Iedere melding wordt door de griffier geregistreerd in de daartoe geëigende systemen. Daarnaast wordt er aansluiting gezocht bij het protocol voor de organisatie: ordegesprek en pandverbod als dat van toepassing is.

Aangifte

Indien de norm wordt overschreden, dan moet er bij de politie aangifte worden gedaan. Als betrokkene aangifte doet, moet hij zijn personalia vermelden. Indien het raadslid niet wil dat zijn personalia in het proces-verbaal terechtkomen, bijvoorbeeld omdat er een reële kans op bedreiging bestaat, kan het raadslid ook het adres van het gemeentehuis opgeven, het zogeheten 'domicilie kiezen' (bij het doen van aangifte wordt door de aangever bij domicilie altijd gekozen voor de hoofdvesting van de gemeente Hoorn). In sommige gevallen kan de gemeente het doen van aangifte overnemen. De gemeente is dan aangever, het raadslid wordt bij de politie gehoord als getuige over de inhoud van de bedreiging/het voorval. Adresgegevens van de aangever blijven dan uit het dossier, maar de kans blijft aanwezig dat het raadslid uiteindelijk toch voor de rechter moet getuigen. Het OM kan aangeven wat er op de tenlastelegging thuishoort, mogelijk is de naam van de betrokkene nodig. Bijvoorbeeld als het raadslid de geleden schade vergoed wil hebben via het strafproces.

Stappen bij melding

1. Een bedreigd/geïntimideerd raadslid meldt dit *altijd* aan de griffier en/of burgemeester. Zij informeren elkaar onverwijld. In overleg met de burgemeester/griffier wordt besproken hoe de melding zich verhoudt tot de gestelde norm.
2. Wanneer de norm wordt overschreden wordt melding/aangifte gedaan bij de politie.
3. De burgemeester agendaert elke melding of aangifte van bedreiging of agressie jegens een raadslid in de eerstvolgende vergadering van de lokale driehoek (OM en politie).
4. Zo spoedig mogelijk na de melding/aangifte volgt een gesprek met het bedreigde raadslid en een politieambtenaar die vaststelt of er sprake is van strafbare feiten.
5. Als er geen sprake is van grensoverschrijdend gedrag zonder strafbare feiten dan wordt bepaald of en wat er nodig is. Via de griffier/coördinator van de gemeente kan maatwerk geleverd worden ook als er zorg nodig/noodzakelijk is.

6. Als er sprake is van strafbare feiten doet in *alle gevallen* de gerechtigd vertegenwoordiger van de gemeente daarvan aangifte waarbij materiele en immateriële schade altijd wordt verhaald als de dader bekend is.
7. Er wordt niet gecommuniceerd over de aangifte, met voorbehoud van hetgeen onder de paragraaf aangifte staat

Follow-up na melding en/of aangifte bij de politie

- (Consultatief) Overleg met de gebiedsofficier.
- Wanneer er sprake is van een concrete of voorstelbare dreiging blijven de persoon en de de gemeente zelf verantwoordelijk voor het treffen van (aanvullende) maatregelen die de gevolgen van eventuele inbreuken op de veiligheid voorkomen. Er zullen aanvullende beveiligingsmaatregelen worden getroffen wanneer de aard en de omvang van de dreiging dermate is dat persoon en de gemeente daar zelf geen weerstand (meer) tegen kunnen bieden. Het waken voor de veiligheid van personen is expliciet benoemd als onderdeel van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. De hoofdofficier van justitie draagt hierover het gezag. Hij is in deze gevallen verantwoordelijk voor de aanvraag van een dreigingsinschatting, het besluit tot het treffen van maatregelen, en het (laten) informeren van de betreffende persoon.
- Als het te verwachten effect en de aard van de gebeurtenis op het terrein van de openbare orde ligt, dan maakt de burgemeester zo nodig gebruik van zijn bevoegdheden op grond van de Gemeentewet.
- Aanvullende beveiligingsmaatregelen worden in goed overleg tussen gemeente, politie en OM getroffen en uitgevoerd.
- De politie voert indien nodig maatregelen in de openbare ruimte uit (surveillance, cameratoezicht).
- De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van bijzondere maatregelen aan de woning in het kader van (be)dreiging en maatregelen die noodzakelijk zijn vanwege specifieke omstandigheden en risico's en eventueel herstel na afloop van de dreiging.
- De werkgever is verplicht de Arbeidsinspectie te waarschuwen uiterlijk binnen 24 uur na het incident. De Arbeidsinspectie wordt binnen 24 uur gewaarschuwd door de burgemeester of door de griffier als er sprake is van een ernstig incident waarbij een politieke ambtsdrager lichamelijk of geestelijk letsel oploopt, in het ziekenhuis moet worden opgenomen, blijvende schade overhoudt aan de gezondheid of overlijdt aan de gevolgen.
- De burgemeester en/of de griffier zorgen voor terugkoppeling aan de betrokkenen en aan het presidium over het strafrechtelijke proces (dus niet inhoudelijk).

Communicatie

De burgemeester is ten overstaan van de gemeenteraad (al dan niet vertrouwelijk) woordvoerder als het gaat om bedreiging één of meer raadsleden. Andere politieke ambtsdragers worden met instemming van het slachtoffer op de hoogte gebracht van een incident, tijdens een presidium en een collegevergadering. Geheimhouding wordt daarbij in acht genomen. In het geval van voortdurende dreiging is het van groot belang dat niemand uitspraken doet die leiden tot verhoging van veiligheidsrisico's.

Zodra er een strafrechtelijk onderzoek is begonnen ligt de woordvoering bij het OM.

Communicatie en contacten met de pers worden overgelaten aan het OM in samenspraak met de de burgemeester, de griffiers en de communicatieadviseur van de gemeenteraad Hoorn. De adviseur van de gemeente stemt, over een eventuele communicatieboodschap bij een ernstige (be)dreiging, altijd af met de afdeling voorlichting van het Openbaar Ministerie. Getroffen (politie) maatregelen in de publieke ruimte worden nooit naar de pers gecommuniceerd. Afspraken over woordvoering worden altijd in acht genomen.

6. Maatregelen

Na een incident met agressie of geweld kunnen verschillende maatregelen worden getroffen:

- op basis van een risicoanalyse van de situatie kunnen aanvullende maatregelen worden getroffen;
- een gesprek met de dader;
- een waarschuwingsbrief met de aankondiging van mogelijk zwaardere maatregelen;
- pandverbod;
- aangifte;
- gebiedsverbod (bevoegdheid burgemeester);
- contactverbod (bevoegdheid Officier van Justitie);
- bewaken en beveiligen;
- verhalen van materiële en of immateriële schade op de dader(s).

Het is ook van belang als raad als bestuursorgaan om stelling te nemen tegen agressie/intimidatie van individuele raadsleden.

7. Nazorg en trainingen

Nazorg

Agressie of geweld kunnen grote impact hebben op mensen. Vaak is opvang in de directe omgeving voldoende, maar in sommige gevallen is het raadzaam om deskundigen te raadplegen. Voor politieke ambtsdragers zijn daarin verschillende mogelijkheden.

De vertrouwenslijn

088-5543 288 of www.devertrouwenslijn.nl.

Slachtofferhulp Nederland

Slachtofferhulp (0900-0101, www.slachtofferhulp.nl) biedt praktische en juridische adviezen en emotionele steun na een misdrijf (geweld, stalking etc.).

Schade

Als er schade is geleden kan dat over het algemeen verhaald worden op de dader. Het gaat hier om het verhalen van materiële kosten, zoals de kosten van medische behandeling en re-integratie of immateriële schade. Informatie hierover is te vinden via www.agressievrijwerk.nl. Ook kan de griffier en juridische zaken van de gemeente hulp bieden. Het is ook raadzaam de eigen verzekeraar te raadplegen.

Advocaatkosten

Als het nodig lijkt een advocaat in te schakelen om schade te verhalen of om een maatregel bij de rechtbank te verzoeken, dient dit bij de griffier gemeld te worden. De griffier bespreekt de situatie met juridische zaken, juridische zaken adviseert. Een verzoek voor tegemoetkoming in de kosten worden door de burgemeester en de griffier besproken.

Informatie en trainingen

Het is mogelijk om een training te organiseren over dit onderwerp, hierbij kan worden aangesloten bij de training van het college. Het onderwerp komt terug in het introductieprogramma van de nieuwe raad.